

Nümunəvi peşə standartı
Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi
M essis l r  c n nümunəvi təlim standartı

 nşaat rəngsazı

 ngilis dilində adı: Construction Painter

N: 7131-2-00022-01

Azərbaycan Respublikasının  m k və  halinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Dünya Bankının birgə həyata keçirdiyi “Sosial M dafi nin  nkişafı” layihəsinin “ISCO 88/08-  uyğun t kmill şdirilm ş peşə standartlarının v  əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması” tapşırığı c rçiv sində “GOPA Consultants” v  “SEFT Consulting” tərəfindən hazırlanmışdır.

Bakı
 yul, 2011-ci il

İSTİFADƏ OLUNAN ANLAYIŞLAR

Bacarıq

Verilmiş iş üzrə vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirmək qabiliyyətidir.

Bacarıq səviyyəsi

Həyata keçirilən fəaliyyətlərin əhatəliliyi və mürəkkəbliyi ilə müəyyən olunur, burada fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi əhatə üzərində üstünlüyə malikdir. Hər bir bacarıq səviyyəsi üzrə müvafiq bilik səviyyəsi tələb olunur. ISCO-da, eləcə də Məşğulluq Təsnifatında aşağıdakı dörd geniş bacarıq səviyyəsi müəyyən edilir:

Birinci bacarıq səviyyəsi

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr sadə və dövrü fiziki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini zəruri edir. Bundan əlavə, birinci bacarıq səviyyəsində bir çox peşələr fiziki güc və dözümlülük tələb etdiyi halda, əksəriyyətində sadə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı tələb olunur. Bu bacarıqlara ehtiyac duyulduğu halda belə, onlar işin əsas hissəsini təşkil etmir.

Birinci bacarıq səviyyəsinə daxil olan bəzi peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün ibtidai təhsili və ya əsas təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaq (ISCED üzrə 1-ci səviyyə) tələb oluna bilər. Bəzi işlər üçün isə iş yerlərində qısamüddətli təlimlər tələb oluna bilər.

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr ixtisası olmayan işçi qüvvəsini əhatə edir.

İkinci bacarıq səviyyəsi

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə bütün peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaqla (ISCED üzrə 2-ci səviyyə) əldə olunur. Bəzi peşələrdə ümumi orta təhsilin ikinci mərhələsini bitirmək zəruri hesab olunur (ISCED üzrə 3-cü səviyyə) ki, bura ixtisaslaşmış peşə təhsili və iş yerlərində həyata keçirilən təlim də daxil ola bilər. Müəyyən peşələr ümumi orta təhsili bitirdikdən sonra ilk peşə-ixtisas təhsili almağı (ISCED üzrə 4-cü səviyyə) tələb edir. Bəzi hallarda isə iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə ixtisaslı işçilər daxildir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi

Üçüncü bacarıq səviyyəsindəki peşələr, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş praktiki, texniki və metodoloji biliklər tələb edən mürəkkəb texniki və praktiki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini əhatə edir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də inkişaf etmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsil bazasına əsaslanan təhsil müəssisələrində 1-3 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5b səviyyəsi). Azərbaycanda bu bacarıq səviyyəsinə uyğun təhsil adətən orta ixtisas təhsili müəssisələrində (kolleclər) verilir. Bəzi hallarda müvafiq sahə üzrə geniş iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən uzunmüddətli təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

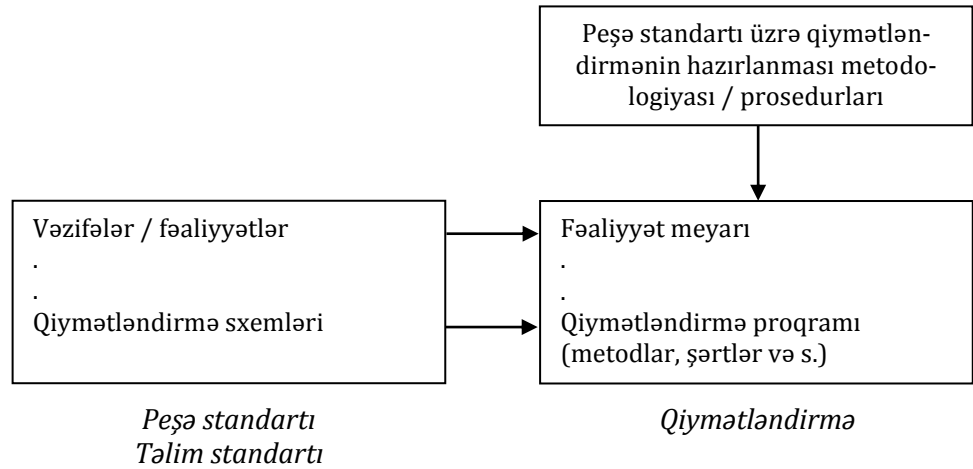
Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr əsasən texniki işçiləri əhatə edir.

	<p><i>Dördüncü bacarıq səviyyəsi</i></p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsinə, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş nəzəri və praktiki biliklər əsasında mürəkkəb problemlərin həlli və qərarların qəbul edilməsini tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi daxildir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də təkmilləşmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.</p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ali təhsil müəssisələrində birinci və ya daha yüksək elmi dərəcənin verilməsi ilə yekunlaşan 3-6 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5a səviyyəsi və ya daha yüksək səviyyə). Bu bacarıq səviyyəsi üçün Azərbaycanda adətən bakalavriat və daha yüksək təhsil pillələri uyğun gəlir.</p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə menecerlər, mühəndislər, müəllimlər, həkimlər və s. daxildir ki, bunlar çox vaxt peşəkarlar adlandırılır.</p>
Bilik	Təhsil və ya təcrübə vasitəsilə əldə edilən məlumat və faktlar toplusunu əhatə edir.
Əlavə / ümumi sərişmələr	Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün tələb olunan sərişmələrə əlavə olaraq, arzuolunan faydalı sərişmələri əhatə edir. Buraya əmək fəaliyyətini təkmilləşdirə bilən, bir çox peşələr üçün ümumi olan və gələcəkdə tələb olunacaq sərişmələr daxildir. Bunlar işçilərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün əsas kimi çıxış etmir.
Əvvəlki təlimin tanınması	<p>Harada və necə təhsil almasından asılı olmayaraq, qeydə alınmış ixtisaslar və vahid standartlar baxımından insanların əvvəlki təliminin tanınması prosesidir. İnsanlar təhsil müəssisəsində formal təlim keçmələrindən və ya qeyri-formal təlim əldə etmələrindən asılı olmayaraq, öyrənmə prosesini heç vaxt dayandırmırlar.</p> <p>Əvvəlki təlimin qiymətləndirilməsi və tanınması prosesi aşağıdakı kimidir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Şəxsin nə bildiyi və nə bacardığının müəyyənləşdirilməsi;• Şəxsin bilik və bacarıqlarının xüsusi standartlar, sərişmələrin qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli meyarlar ilə müqayisə edilməsi;• Bu standartlara münasibətdə təlimin qiymətləndirilməsi;• Şəxsin formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə keçmişdə topladığı bacarıq, bilik və təcrübənin tanınması.
Fəaliyyət	Fərdin vəzifələrinin bir hissəsi olan iş və ya məsuliyyəti əks etdirir. Buna görə də vəzifə bir sıra fəaliyyətlərə bölünür.
Formal təlim	Azərbaycan Respublikasının təhsil və təlim müəssisələrində həyata keçirilir, dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə nəticələnir. Təhsil müəssisələrində formal təlimlər dövlət təhsil standartlarına uyğun olaraq aparılır. Əldə edilən sərişmələr testlər vasitəsilə yoxlanılır və dövlət təhsil sənədi verilir.
Informal təlim	Özünü-təlim yolu ilə bilik və bacarıqlara yiyələnmənin formasıdır. Təhsil və təlim müəssisələrindən kənarında həyata keçirilir və təbii olaraq gündəlik həyatımızda müşahidə olunur. Formal və qeyri-formal təlimdən fərqli olaraq, informal təlim çox vaxt qeyri-ixtiyari baş verir və beləliklə, hətta fərdlərin özləri də sərişmələrinin artırılmasında onun rolunu hiss etməyə bilər (məsələn, kütləvi informasiya vasitələrindən, ictimaiyyət arasında gündəlik qarşılıqlı əlaqələrdən və ümumi münasibətlərdən məlumatın əldə edilməsi).

	<p>O, təlimin həyata keçirilməsi sahəsində (xüsusilə) ixtisaslaşmamış hər hansı bir şəxs (yəni ailə üzvləri, digər əlaqəli şəxslər və s.) tərəfindən istiqamətləndirildiyi halda, məqsədli xarakter daşıya bilər. Informal təlim ölkə səviyyəsində qəbul edilən diplom və sertifikatların verilməsi ilə nəticələnir.</p>
İş	<p>Fərdin işəgötürən üçün və ya sərbəst məşğulluq şəraitində həyata keçirdiyi vəzifə və ya fəaliyyətlərin toplusudur (ISCO-08 -ə uyğun olaraq).</p>
İşə yanaşma	<p>Müəyyən ideya, obyekt, şəxs və ya vəziyyətə müsbət və ya mənfi münasibəti əks etdirir.</p> <p>Yanaşma fərdin fəaliyyət seçimini, çətinlik, həvəsləndirmə və mükafatlara (hamısı birlikdə stimullar adlanır) cavab reaksiyasını müəyyən edir. Bu baxımdan yanaşma iş üçün xeyli vacibdir.</p> <p>Yanaşmanın 4 əsas komponenti var: (1) Emosional: hiss və həyəcan; (2) İdrak: məntiqlə həyata keçirilən inam və fikirlər; (3) İradə: fəaliyyət meylləri; (4) Qiymət: stimullara mənfi və ya müsbət münasibət.</p>
Qeyri-formal təlim	<p>Təhsil sistemi ilə paralel şəkildə aparılır və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmur. Qeyri-formal təlimlər iş yerlərində və ya formal təlim sistemlərinə yardım üçün yaradılmış təşkilat və ya mərkəzlərdə, dərnlərdə, fərdi məşğələlərdə, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və qruplarında həyata keçirilə bilər.</p>
Qiymətləndirmə metodu	<p>Səriştəni ölçmək üçün üsul və ya alətdir.</p>
Qiymətləndirmə paketi	<p>Fəaliyyət meyarı da daxil olmaqla fərdin səriştələrinin qiymətləndirilməli olduğu müxtəlif qiymətləndirmə metodlarıdır.</p>
Qiymətləndirmə sxemi	<p>Qiymətləndirmə standartlarının vəzifələrini və onların yerinə yetirilmə istiqamətlərini müəyyən edir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədi fərdin müvafiq peşə standartını fəaliyyətlər, vəzifələr və ya tapşırıqlar üzrə həyata keçirə bilməsini müəyyən etməkdir. Sözügedən tapşırıqlar, peşə standartında müəyyən edilən texniki bacarıqları, planlaşdırma və problemləri həll etmə biliklərini, gözlənilməz vəziyyətlərdə hərəkət etmək bacarığını, digər şəxslər ilə işləmək bacarığını və ünsiyyət bacarıqlarını əhatə etməlidir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədlərinə, digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakılar daxildir:</p> <ul style="list-style-type: none">• İşəgötürmə;• Karyera yüksəlişi;• Bilik və bacarıqlarda olan boşluqların və təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi;• İşçi heyətinin qiymətləndirilməsi. <p>Qiymətləndirməni planlaşdırın zaman onun xarakterik cəhətlərinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır: qiymətləndirmə hansı interval çərçivəsində həyata keçirilməlidir, hansı hədəflər müəyyən edilməlidir, hansı qiymətləndirmə metodları daha məqsəduyğundur. Qiymətləndirmə sxemi aşağıdakı qiymətləndirmə metodlarından 2 və ya 3-nü əhatə etməlidir: i) Əmək fəaliyyətinin müşahidə edilməsi; ii) İşin nəticəsinin qiymətləndirilməsi; iii) Simulyasiya; iv) Suallar (şifahi və ya yazılı); v) Layihə işi; vi) Portfel əsasında qiymətləndirmə; vii) Dinləmə qiymətləndirməsi; viii) Fərdi</p>

araşdırmalar; ix) Müştəri qiymətləndirməsi (məsələn, müştəri sorğu formaları), ekspert və şəxsi qiymətləndirmə və s.

Peşə standartı və peşə standartı üzrə qiymətləndirmə arasındakı əlaqə aşağıdakı sxemdə göstərilmişdir.

Məşğulluq təsnifatı (MT)

Ölkədə əmək bazarının inkişafına, beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş uçot və statistikaya uyğun olaraq ISCO-08 təsnifatından istifadə edilməklə, onun genişləndirilməsi əsasında 2010-cu ildə hazırlanmışdır. Onun strukturu ISCO-08 təsnifatının strukturu ilə eynidir. MT Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin 20 Dekabr 2010-cu il 180 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş və AZT041-2010 nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Peşə

Yüksək oxşarlıq dərəcəsinə malik əsas vəzifə və fəaliyyətlərdən ibarət olan işlərin məcmusudur. Şəxsin hər hansı bir peşə ilə bağlılığı onun hazırda tutduğu vəzifə, əlavə və ya əvvəlki işləri vasitəsi ilə müəyyən olunur.

Peşə standartı

Konkret peşə sahələrində işçilərin yerinə yetirdikləri əmək funksiyalarına qoyulan ümumi tələbləri sistemli şəkildə əks etdirən normativ sənəddir. O, müvafiq səriştələr çərçivəsində işçinin bilik, bacarıq və vərdisləri nəzərə alınmaqla, onun əmək funksiyalarını yerinə yetirməsinə imkan verəcək konkret vəzifə öhdəliklərinin və fəaliyyətlərin siyahısını özündə ehtiva edir. Peşə standartı işdəki rolu təyin etməyə, işçinin fəaliyyətini qiymətləndirməyə, eləcə də, təkmilləşmə, peşə yüksəlişi üçün yollar müəyyən etməyə və hazırlamağa kömək edə bilər.

Peşə standartları ISCO-ya və Məşğulluq təsnifatına uyğun olaraq təsnifatlaşdırılır.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi

Qiymətləndirmə hər hansı bir sahədə səriştənin aşkar edilməsi məqsədilə fərdin fəaliyyətinin aydın şəkildə müəyyən edilmiş standartlar ilə müqayisədə ədalətli və dəqiq şəkildə ölçülməsinə imkan verən prosesdir. İş yerinin qiymətləndirilməsi prosesi iş yeri ilə bağlı gündəlik fəaliyyətin tərkib hissəsini təşkil edir. Qiymətləndirmə zamanı əldə edilən nəticələr fərdlərə öz işlərini necə yerinə yetirdiyini öyrənməyə imkan verir. Bu, biliklərin, bacarıqların, yanaşma və davranışın inkişaf etdirilməsində, beləliklə, səriştənin nümayiş etdirilməsində onlara yardım edir.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi qiymətləndirmə sxemi, fəaliyyət meyarları, qiymətləndirməni həyata keçirmək üçün zəruri qiymətləndirmə metodları və resurslarını əhatə edir.

Peşələrin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCO)	<p>Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) məsul olduğu əsas beynəlxalq təsnifatlardan biri olmaqla, beynəlxalq iqtisadi və sosial təsnifat qrupuna daxildir.</p> <p>ISCO iş prosesində qarşıya qoyulan vəzifə və fəaliyyətlərə müvafiq şəkildə müəyyən edilmiş qruplara uyğun olaraq işlərin təşkilində vasitə rolunu oynayır. Onun əsas vəzifələri aşağıdakıları təmin etməkdən ibarətdir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Peşələrə dair statistik və inzibati məlumatların beynəlxalq hesabatını, müqayisəsini və mübadiləsini həyata keçirmək üçün baza rolunu oynamaq;• Peşələrin milli və regional təsnifatlarının hazırlanması üçün model rolunu oynamaq;• Bilavasitə özlərinin milli təsnifatını hazırlamayan ölkələrdə tətbiq oluna biləcək sistem rolunu oynamaq. <p>O, statistik və müştəri yönümlü proqramlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Müştəri yönümlü proqrama iş axtaranların iş yerlərinə yönəldilməsi, ölkələr arasında işçilərin qısa və uzunmüddətli miqrasiyasının idarə edilməsi, peşə təlimi proqramları və təlimatlarının hazırlanması daxildir.</p> <p>ISCO-nun ilk versiyası 1957-ci ildə qəbul edilmiş, daha sonra isə ISCO-68, ISCO-88 və hazırkı ISCO-08 versiyaları hazırlanmışdır.</p>
Səriştə	<p>Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün lazımi səviyyədə bilik, bacarıq, yanaşma və davranışa malik olmaqdır.</p> <p>İş kontekstində istifadə olunan “Səriştə” anlayışı iş yerində tətbiq olunan bacarıqları əks etdirir. Səriştə şəxs nəyi bilir (bilik), nəyi bacarır (bacarıq), nəyi etmək istəyir (yanaşma) və bunu necə edir (davranış) məhəfurlarının birləşməsinin nəticəsidir. Beləliklə, səriştə işi yerinə yetirmək üçün lazım olan texniki peşə elementləri, ümumi şəxsi xüsusiyyətlər və istəklərin birləşməsidir.</p> <p>Səriştələr həmçinin işçinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün baza rolunu oynayır.</p>
Təhsilin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCED)	<p>1970-ci illərin əvvəllərində UNESCO tərəfindən həm ayrı-ayrı ölkələrdə, həm də beynəlxalq səviyyədə təhsilə dair statistik məlumatların əldə olunması, toplanması və təqdim olunmasına xidmət edən bir vasitə kimi hazırlanmışdır. ISCED 1975-ci ildə Cenevrədə keçirilən Təhsilə dair Beynəlxalq Konfransda qəbul edilmiş və daha sonra 1978-ci ildə Parisdə keçirilən UNESCO-nun Ümumi Konfransında qüvvəyə minmişdir. Hazırda istifadə edilən təsnifat ISCED 2011-dir.</p>
Təlim standartı	<p>İş yerində vəzifə və fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri <i>səriştələri</i> (bilik, bacarıq və yanaşmaları, həmçinin əlavə ümumi səriştələri) təsvir edir. Bu səbəbdən, onlar fəaliyyət meyarları hesab edilir və aşağıdakı hallarda istifadə olunur:</p> <ul style="list-style-type: none">• istehsaldan ayrılmadan peşə təlimlərinin hazırlanması;• istifadəyə yararlı səriştələrin inkişaf etdirilməsi və təmin olunması üçün təlim institutları ilə müəssisələr arasında əlaqə;• peşə təlimləri üçün təhsil standartları və kurikulumların hazırlanması.
Vəzifə	<p>İşin icrası üçün zəruri olan fəaliyyətləri əhatə edir.</p>

MÜNDƏRİCAT

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI	8
A.1. İşə dair xüsusi məlumat	8
A.1.1. Əmək şəraiti	8
A.1.2. İşə qəbul tələbləri	8
A.1.3. Tabeçilik	9
A.1.4. Peşə standartları üçün məsuliyyət və müstəqillik səviyyələri	9
A.1.5. Karyera yüksəlişi və sərbəst məşğulluq imkanları	10
A.2. Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı	10
A.3. Səriştələr haqqında	11
A.4. Qiymətləndirmələr haqqında	11
B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ	12
B.1. Fəaliyyət meyarları	12
B.2. Qiymətləndirmə ilə bağlı resurslar	13
B.3. Qiymətləndirmə metodları	13
B.3.1. Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi	13
B.3.2. Yazılı qiymətləndirmə	15
B.4. Nəticələrin qeydə alınması	19
C. MÜƏSSİSƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI	20
C.1. Səriştələrin qısa təsviri	20
C.2. Təlim sxemi	21
C.3. Təlim ilə bağlı xüsusi məlumat	26
C.3.1. Təlimin növləri	26
C.3.2. Təlimin istiqaməti	27
C.3.3. Əvvəlki təlimin tanınması	27
Peşə standartının hazırlanması prosesində iştirak etmiş müəssisə nümayəndələrinin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
ISCO88/08-ə uyğun təkmilləşdirilmiş peşə standartlarının və əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması layihəsi tərəfindən prosesin əlaqələndirilməsində iştirak etmiş şəxslərin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
İstinadlar	Error! Bookmark not defined.

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI

İnşaat rəngsazı

Peşənin qısa təsviri

Rəngsazlar tikinti prosesində tamamlama işlərini həyata keçirən işçilərdir. Onlar tikililərin təmir-bərpa işlərini həyata keçirirlər. Onlar su əsaslı sintetik və ya yağlı rənglər kimi öncədən seçilmiş materiallardan istifadə etməklə, divar, tavan və fasadlara bəzək örtüyü vururlar.

İş hər yerdə həyata keçirilə bilər, lakin bir çox hallarda oxşar xammal ilə bir neçə metoddan istifadə etməklə məhdudlaşdırıla bilər.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	7131 (Rəngsaz, tikinti)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	7131 (Painter, construction)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Hazırlanma tarixi:	İyul, 2011-ci il
Təsdiq edən qurum:
Təsdiq tarixi:
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	İyul, 2016-cı il

Oxşar peşəyə eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Kollegiyasının 16-4/1 nömrəli 29 mart 1997-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş tikinti, quraşdırma və təmir-tikinti işləri bölməsi üzrə Fəhlə Peşələri və İşlərin Vahid Tarif-İxtisas Sorğu Kitabçasında “İnşaat rəngsazı” adı altında (Hissə 3, peşə N: 36) rast gəlinir.

A.1. İŞƏ DAİR XÜSUSİ MƏLUMAT

A.1.1. ƏMƏK ŞƏRAİTİ

- İş adətən daxili və ya xarici mühitdə, quru hava şəraitində həyata keçirilir. Rənglər güclü qoxuya malik olduğu üçün fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə tələb oluna bilər. İşçilər müəyyən olunmuş müddətə işləri təhvil vermək və qeyri-standart iş saatlarında işləməyə hazır olmalıdırlar;
- İşçilərdən xüsusi qoruyucu paltar və maskalar geyinmək tələb oluna bilər;
- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydaları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi, Texniki təhlükəsizlik haqqında Qanun və digər müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur.

A.1.2. İŞƏ QƏBUL TƏLƏBLƏRİ

- Əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi və digər normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir;
- İşə qəbul olunarkən sağlamlıq haqqında tibbi arayış, sonradan vaxtaşırı icbari tibbi müayinədən keçmək haqqında tibbi arayış (Azərbaycan Respublikasının Nazirlər

Kabinetinin qərarı və Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq əmrləri ilə nəzərdə tutulduğu hallarda) təqdim olunur.

A.1.3. TABEÇİLİK

Kimə tabedir: Tikinti sahəsinin rəhbəri.

Kim ona tabedir: Yardımcı işçilər.

A.1.4. PEŞƏ STANDARTLARI ÜÇÜN MƏSULİYYƏT VƏ MÜSTƏQİLLİK SƏVİYYƏLƏRİ

Səviyyələr	Məsuliyyət, fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi və müstəqillik	Uyğun gələn səviyyə
1	Planlaşdırılmış qaydada birbaşa nəzarət altında işləmək. İş təkrarlanan xarakterə malikdir və mürəkkəb olmayan bir neçə funksiyanı əhatə edir.	
2	Nəzarət altında işləmək, kiçik səlahiyyətlərə malik olmaq. Təcrübə tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi və əlaqələndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq. Öz fəaliyyətlərini planlaşdırmaq və nəticələri barədə hesabat vermək. Digər şəxslərlə əməkdaşlıq etmək və komandada işləmək.	☒
3	Əvvəlcədən məlum olan vəzifə və fəaliyyətlər çərçivəsində müstəqil idarəetmə və komandanın idarə edilməsini həyata keçirmək (eyni zamanda həm idarəetmə, həm də istehsal subyekti kimi çıxış etmək). İşə yanaşmasını dəyişən şəraitə uyğunlaşdırmaq və dövri problemlərin həlli zamanı elementar nəzəriyyələrdən istifadə etmək. Digər şəxslərin gündəlik işinə nəzarət etmək, əmək fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq və işin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər vermək. İşçilərə rəhbərlik etmək. Mürəkkəb fəaliyyətləri əlaqələndirmək və yerinə yetirmək. Ümumi təcrübədən istifadə etməklə xüsusi yeni fəaliyyətlər müəyyən etmək.	
4	Yeni və çox vaxt yaradıcı metodlar tələb edən məsələlərlə məşğul olmaq. Mürəkkəb məsələlərin həllində geniş təcrübədən istifadə etmək. Gözlənilməz dəyişiklik olduğu halda əmək fəaliyyətinə rəhbərlik və nəzarəti həyata keçirmək. Özü və başqaları üçün fəaliyyət meyarları hazırlamaq, onları nəzərdən keçirmək və təkmilləşdirmək. Gözlənilən və ya gözlənilməz iş rejimi şəraitində qərarların qəbul edilməsinə məsuliyyət daşımaq. Fərdlərin və qrupların peşəkar inkişafının idarə olunmasına məsuliyyət daşımaq. Fəaliyyətləri müşahidə etmək, qiymətləndirmək, müvafiq hesabatlar hazırlamaq və dəyişikliklər təklif etmək.	

A.1.5. KARYERA YÜKSƏLİŞİ VƏ SƏRBƏST MƏŞĞULLUQ İMKANLARI

- Müəyyən təcrübə əldə etdikdən sonra tikinti işləri üzrə texnik və ya digər vəzifələrə keçmək imkanları vardır, lakin əlavə təlimlərdə iştirakın tələb edilməsi mümkündür . Səriştələr universaldır, lakin xarici ölkələrdə yoxlanılması tələb oluna bilər.
- Təmir sahəsində müstəqil məşğulluq və ya ərazidə subpodratçı kimi fəaliyyət göstərmək imkanları vardır.

A.2. ƏSAS VƏZİFƏLƏRİN (V) VƏ VƏZİFƏLƏR DAXİLİNDƏ FƏALİYYƏTLƏRİN (F) SIYAHISI

V.1. Hazırlıq işləri:

- F.1.1. Sxem və texniki tələblərə əsasən məkana baxış keçirmək;
- F.1.2. Ümumi davamlılığı təmin etmək, axmanın qarşısını almaq məqsədilə səthin altını yoxlamaq və hazırlamaq;
- F.1.3. Yüksəklikdə aparılan işlər üçün ayaqaltı, nərdivan və hidravlik qaldırıcılar qurmaq və bərkitmək;
- F.1.4. Gips, kərpic, beton və taxtaların üz hissələrini təmizləyici kimyəvi maddələrlə hazır vəziyyətə gətirmək;
- F.1.5. Gips, suvaq, yapışqan və qarışıq rəngləri hazır etmək;
- F.1.6. Rənglənəcək sahələri təmizləmək, laklamaq, püskürmə və ya mismarlamaq məqsədilə istifadə edilən əl alətləri və maşınları hazır vəziyyətə gətirmək;
- F.1.7. Rənglənməsi nəzərdə tutulmayan obyektlərin mühafizəsini təşkil etmək.

V.2. Rəngləmək:

- F.2.1. Əsas səthi yoxlamaq, ölçmək və işarələmək, rəng və örtük işləri üçün hazırlıq prosesini tamamlamaq;
- F.2.2. Kiçik həcmli suvaq, izolyasiya və quru divar işlərini həyata keçirmək;
- F.2.3. Tələblərə əsasən səthi işləmək, örtük çəkmək, cilalamaq və naxış vurmaq;
- F.2.4. Əl alətləri və maşınlardan və digər materialları hazırlamaq üçün xüsusi dekorativ üsullar tətbiq etməklə səthi rəngləmək;
- F.2.5. Lak kimi xüsusi qoruyucu materiallardan istifadə etməklə səthi işləmək;
- F.2.6. Göstərişləri və iş məkanını dəyərləndirmək;
- F.2.7. Ehtiyac olduğu təqdirdə səthlərə quru suvaq örtüyü çəkmək və naqillərin üzərini bağlamaq;
- F.2.8. Yapma naxış qəliblərini hazırlamaq və müxtəlif parıltılı yapma naxış üsullarını tətbiq etmək;
- F.2.9. Zərər dəymiş yerləri təmir etmək.

V.3. Digər tamamlama işləri:

- F.3.1. Xətkeş, əl alətləri, dəzgah və ya nasos və tapançadan istifadə etməklə, divar, döşəmə və tavanlarda rəngsazlıq işlərini həyata keçirmək;
- F.3.2. İstilik və rütubətə qarşı, eləcə də səs-küyün izolyasiyası üçün müvafiq materialların köməyi ilə izolyasiya işlərini həyata keçirmək;
- F.3.3. Qips piltələri və mürəkkəb elementləri hazırlamaq və quraşdırmaq. Əvvəlcədən hazırlanmış konstruksiya elementlərini quraşdırmaq.

- V.4. Texniki xidmət və təmir:
- F.4.1. Quraşdırılmış, rənglənmiş və suvanmış səthlərdə zədələrin mövcudluğunu yoxlamaq və müxtəlif təmir üsulları təklif etmək;
 - F.4.2. Göstərişlərə əsasən səthləri dəyişmək və ya təmir etmək, bərkitmə və tamamlama işlərini həyata keçirmək.
- V.5. Sağlamlıq və təhlükəsizlik tədbirləri:
- F.5.1. İşçi heyəti, əmlak və ətraf mühitə hər hansı bir ziyanın qarşısını almaq üçün təlimatlara və fərdi təşəbbüsə əsaslanaraq əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası ilə bağlı müvafiq tədbirlər görmək;
 - F.5.2. Təhlükəsizlik kəmərləri, maskalar və dəbilqələr kimi vasitələrdən istifadə etmək;
 - F.5.3. Tikinti sahəsində qayda-qanuna riayət olunması və təhlükəli materialların təhlükəsiz yerdə saxlanmasına nəzarət etmək.
- V.6. Gündəlik fəaliyyət və işin gedişi barədə məlumat vermək:
- F.6.1. Gündəlik iş prosesində daimi keyfiyyət göstəricilərinə dair məlumatlı olmaq;
 - F.6.2. Keyfiyyətə təminat təlimatlarına əməl etmək;
 - F.6.3. İstehsal nəticələrinin tələb və təlimatlara cavab verməsinə əməl etmək;
 - F.6.4. Yazılı və ya şifahi şəkildə gündəlik fəaliyyət barədə hesabat vermək, bağlı obyektlərin, zərərli elementlərin və naqillərin yeri barədə məlumat vermək, enerji və materialların istifadəsini minimuma endirmək və genişlənmə imkanlarını təklif etmək.

A.3. SƏRİŞTƏLƏR HAQQINDA

Fərdin inşaat rəngsazı peşə standartı üzrə vəzifə və fəaliyyətləri həyata keçirməsi üçün zəruri olan əsas sərişmələr inşaat rəngsazı peşəsi üzrə müvafiq **təlim standartında** göstərilmişdir (formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə əldə olunan bilik, bacarıq, yanaşma və davranış).

A.4. QIYMƏTLƏNDİRMƏLƏR HAQQINDA

Bu peşədə fərdin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi prosesi inşaat rəngsazı peşəsi üzrə müvafiq **peşə standartının qiymətləndirilməsində** öz əksini tapır. Fərdin sistemli qiymətləndirilmələr vasitəsilə qiymətləndirilməsi işəgötürənə müxtəlif məqsədlər (yəni işəgötürmə, karyerada irəli çəkmə, heyətin qiymətləndirilməsi, təlim ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi) baxımından faydalı ola bilər.

B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ

İnşaat rəngsazı

Qiymətləndirməyə dair qısa məlumat

İnşaat rəngsazı üçün qiymətləndirmə nümunəsi hazırlıq işləri, boyaq və inşaat üzrə digər bəzək işlərinə görə uyğun alət və materialların seçilməsi ilə əlaqədar tələb olunan bilik və bacarıqları müəyyən edir. Testə iş üçün istifadə olunan materialların keyfiyyətinin yoxlanılmasına dair suallar daxildir.

Hazırkı peşə üçün **tövsiyə edilən qiymətləndirmə metodları** aşağıdakılardır: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı testlər. Sözügedən peşə üçün qiymətləndirmə proqramının nümunəsi aşağıda verilmişdir.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	7131 (Rəngsaz, tikinti)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	7131 (Painter, construction)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Test versiyası:	01
Hazırlanma tarixi:	İyul, 2011-ci il
Təsdiq edən qurum:
Təsdiq tarixi:

B.1. FƏALİYYƏT MEYARLARI

Bu meyarlar peşə standartındakı vəzifə və fəaliyyətlərlə birbaşa əlaqəlidir. Onlar anlaşılın dildə, sadə formada müəyyən edilməlidir ki, qiymətləndirmə nümunələri hazırlayanlar üçün qiymətləndirmə maddələrinin formalaşdırılması baxımından faydalı olsun. Birinci (V.1) və sonuncu (V.6) vəzifələrə uyğun gələn fəaliyyət meyarları ilə bağlı nümunə aşağıda göstərilmişdir.

Fəaliyyət meyarı nümunəsi:

- V.1. Hazırlıq işləri:
- F.1.1. Sxem və texniki tələblərə əsasən məkana baxış keçirmək;
 - F.1.2. Ümumi davamlılığı təmin etmək, axmanın qarşısını almaq məqsədilə səthin altını yoxlamaq və hazırlamaq;
 - F.1.3. Yüksəklikdə aparılan işlər üçün ayaqaltı, nərdivan və hidravlik qaldırıcılar qurmaq və bərkitmək;
 - F.1.4. Gips, kərpic, beton və taxtaların üz hissələrini təmizləyici kimyəvi maddələrlə hazır vəziyyətə gətirmək;
 - F.1.5. Gips, suvaq, yapışqan və qarışıq rəngləri hazır etmək, eləcə də rənglənəcək sahələri təmizləmək, ləkləmək, püskürmə və ya mismarlamaq məqsədilə istifadə edilən əl alətləri və maşınları hazır vəziyyətə gətirmək;
 - F.1.6. Rənglənməsi nəzərdə tutulmayan obyektlərin mühafizəsini təşkil etmək.

...

V.6. Gündəlik fəaliyyət və işin gedişi barədə məlumat vermək:

- F.6.1. Gündəlik iş prosesində daimi keyfiyyət göstəricilərinə dair məlumatı olmaq;
- F.6.2. Keyfiyyətə təminat təlimatlarına əməl etmək;
- F.6.3. İstehsal nəticələrinin tələb və təlimatlara cavab verməsinə əməl etmək;
- F.6.4. Yazılı və ya şifahi şəkildə gündəlik fəaliyyət barədə hesabat vermək, bağlı obyektlərin, zərərli elementlərin və naqillərin yeri barədə məlumat vermək, enerji və materialların istifadəsini minimuma endirmək və enerjiyə səmərəliliyini təklif etmək.

B.2. QIYMƏTLƏNDİRMƏ İLƏ BAĞLI RESURSLAR

- a) Material və komponentlər: Müxtəlif növ boyalar.
- b) Alət və avadanlıqlar: Səyyar püskürücülər – çənli tapançalar (pnevmatik püskürmə-naxış tapançaları, püskürmə-naxış tapançaları, çuxur dolduran alçı tapançaları), boya pulverizatorları (havasız püskürmə avadanlığı, yüksək sürətli aşağı təzyiqli HGLP püskürmə avadanlığı, püskürmə tapançaları, üst qatın götürülməsi üçün olan maşınlar), elektrik cilalayıcılar (diskli laqundalar, elektrik boya təmizləyiciləri, boya təmizləmə avadanlığı, laqundalar), təzyiqli və ya buxar təmizləyiciləri (su püskürücüləri, təzyiqli işləyən yuyucular, buxarla işləyən təmizləmə avadanlığı, divar kağızlar üçün buxar qurğuları), malalar (şpatellər, boşluqların doldurulması üçün bıçaqlar, alçı bıçaqları).
- c) İstehlak malları: ehtiyac yoxdur.

B.3. QIYMƏTLƏNDİRMƏ METODLARI

Fərdin sərəhsətini qiymətləndirmək məqsədilə aşağıdakı iki metoddan istifadə olunur: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı test.

B.3.1. FƏALİYYƏTİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

İcra müddəti: 2 saat.
İşlərin sayı: 4.

İşlərin icrasını qiymətləndirmək üçün meyarlar işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Əhatə olunan sahələr:

20% Hazırlıq işləri:

Sxemlərə, texniki şərtlərə və ya təlimatlara uyğun olaraq fəaliyyət yerini hazırlamaq;

Alt-hissənin stabilliyini, yekcinsliyini, çıxışlara doğru meyilliyini və ümumi davamlılığını yoxlamaq, müvafiq hazırlıq işləri aparmaq;

Şaquli işlər üçün hündür mexanizmləri və ya liftlər qurmaq və hazırlamaq; Gips xəmirini, yapışqanı və ya qarışıq boyanı hazırlamaq, predmetləri fırça, diyircək və çiləmə üsulu ilə boyamaq, hamarlama və ya mismarlama üçün hazırlamaq.

- 25% Rəngləmə:
- Üst əsas hissəni yoxlamaq, ölçmək dəqiq olaraq işarələmək, üzləmək və rəngləmək üçün hazırlamaq;
 - Rənglənməyən və ya boyanmayan əşyalara müvəqqəti qoruyucu örtük çəkmək və ya digər müdafiə tədbirləri həyata keçirmək;
 - Plasterı hamarlama, izolyasiya və quru divar hörgüsü işlərini həyata keçirmək;
 - Texniki şərtlərə uyğun olaraq səth alt hissəsni hazırlamaq, hamarlamaq,örtmək, bəzəmək və qumla təmizləmək;
 - Üz hissəni rəngləmək. Əl alətləri və avadanlıqlardan istifadə etməklə, material və elementləri simulyasiya etmək üçün xüsusi dekorasiyalar tətbiq etmək;
 - Üz səthinə lak və s. belə xassəli xüsusi qoruyucu materiallar çəkmək.
- 25% Digər tikinti-tamamlama işləri:
- Ağac-quraşdırma işləri. Ağac və ya plastik laminatları divar, tavan və döşəmələrin üzərinə yapışdırmaq.
 - Taxta və ya plastik konstruksiyaları yığmaq və birləşdirmək. Əl alətləri və avadanlıqlardan istifadə etməklə qapı və pəncərələri bərkitmək;
 - Xətkeşdən, əl alətlərindən, maşinlardan, nasoslardan və pistoletlərdən istifadə etməklə divarlarda, tavanlarda və döşəmələrdə suvaq işləri aparmaq;
 - İstiliyə, rütubətə və səs-küyə qarşı izolyasiyalar: müvafiq izolyasiya materiallarından istifadə etməklə təlimatlara uyğun olaraq kəsmə, quraşdırma və bərkitmə işləri həyata keçirmək;
 - Quraşdırma, montaj və tamamlama işləri: divara suvaq plitə və ya kompozit materiallar bərkitmək. Hazır tikinti hissələrini qurmaq.
- 10% Texniki xidmət və təmir:
- Tikilmiş, rənglənmiş və ya suvaqlanmış hissələrdə zədələrin olub-olmadığını yoxlamaq və təmir yolları təklif etmək;
 - Təlimatlara uyğun olaraq üz səthinə dəyişdirmək, təmir etmək, müvafiq izolyasiya və tamamlama işləri aparmaq.
- 10% Sağlamlıq və təhlükəsizlik tədbirləri:
- İşçi heyətini və ya əmlakın zədələnməsinin qarşısını almaq məqsədilə təlimatlara uyğun olaraq və ya şəxsi təşəbbüs əsasında sağlamlıq və təhlükəsizlik ilə bağlı müvafiq ehtiyat tədbirləri həyata keçirmək;
 - Qoruyucu plastmas borular və maskalardan xüsusi ayaqqabılar və bu kimi təhlükəsizlik materialları, geyim alətlərindən istifadə etmək.
 - Tikinti sahəsində nizam-intizama riayət etmək və zərərli materialların təhlükəsiz şərəitdə saxlanılmasını təmin etmək.
- 10% Keyfiyyətə nəzarət etmək, gündəlik işlər və dövri nəticələr barədə hesabat vermək:
- Gündəlik işlərdə keyfiyyət ilə bağlı müntəzəm məlumatlandırmanı təmin etmək;
 - Keyfiyyətə təminat ilə bağlı təlimatları yerinə yetirmək;
 - İstehsal nəticələrinin texniki şərtlərə və ya təlimatlara uyğun olmasına nəzarət etmək;

Gündəlik görülən işlər barədə yazılı və ya şifahi məlumat vermək, gizli materialların, elementlərin, kablərin yeri ilə bağlı məlumatların çatdırılmasını təmin etmək. İşlərin təkmilləşdirilməsi, habelə material və enerji istehlakının minimum səviyyəyə qədər azaldılması istiqamətində təkliflər vermək.

İş nümunəsi 1: Məqsəd, fəaliyyət və tədbirləri müəyyən etmək.

Maksimum müddət: 30 dəqiqə.

İştirakçının görəcəyi işlər: İşçi fərqli, yaxud oxşar cəhətləri qruplaşdırmaq, qiymətləndirmək, fərqləndirmək, həmçinin şərait və ya hadisələrdə baş verən dəyişiklikləri tapmaq yolu ilə 5 xüsusi informasiya növünü müəyyən etməlidir.

İş nümunəsi 2: Avadanlıq, struktur və ya materialların təftiş edilməsi.

Maksimum müddət: 30 dəqiqə.

İştirakçının görəcəyi işlər: İştirakçı qüsurlar, digər problem, yaxud nasazlıqların səbəbini müəyyən etmək məqsədilə avadanlıqları, strukturları və ya materialları təftiş etməlidir.

İş nümunəsi 3: Əşyaları işlətmək və idarə etmək.

Maksimum müddət: 30 dəqiqə.

İştirakçının görəcəyi işlər: İşçi materialları işlədən, quran, yerləşdirən və yerini dəyişən zaman əl və qollarından istifadə bacarığını nümayiş etdirməlidir.

B.3.2. YAZILI QIYMƏTLƏNDİRMƏ

İcra müddəti: 1 saat 50 dəqiqə

Sualların sayı: 23

Yazılı qiymətləndirməni keçmək üçün tələb olunan düzgün cavabların sayı işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Təvsiyə olunan nisbət: 70%.

Əhatə olunan vəzifələr:

25% Hazırlıq işləri

20% Rəngləmə

10% Suvaq işləri

10% Texniki xidmət və təmir

15% Sağlamlıq və təhlükəsizlik tədbirləri

20% Keyfiyyətə nəzarət etmək, gündəlik işlər və dövri nəticələr barədə hesabat vermək

Sual nümunələri:

1. Aşağıdakılardan hansı qoruyucu örtüyün qiymətləndirilməsi məqsədilə istifadə edilən test metodunun üç kateqoriyasından biri hesab olunmur?
 - A. Xammalın test edilməsi.
 - B. Hazır məhsulların test edilməsi.
 - C. Reqressiya seçməsi.
 - D. Sürətləndirilmiş aşınmadan istifadə etməklə fəaliyyətin yoxlanılması.
2. Birləşdirici maddələrin nazik təbəqə əmələ gətirməsi üçün əsas mexanizmlər hansılardır?
 - A. Oksidləşmə, həlledicinin əvəz edilməsi, polimerləşmə
 - B. Oksidləşmə, həlledicinin buxarlanması, polimerləşmə
 - C. Oksidləşmə, həlledicinin buxarlanması, polimer induksiyası
 - D. Doydurma, həlledicinin buxarlanması, polimerləşmə
3. Hər hansı bir örtük sistemində istifadə edilən birləşdirici maddələr əsasən örtüyün kimyəvi tərkibi, su və ultrabənövşəyi şüalara davamlılıq xüsusiyyətləri baxımından səciyyəvidir .
 - A. Doğrudur
 - B. Yanlıştır
4. Təbii qətranlar ___ alınır:
 - A. Ağacların ifrazatından
 - B. Daşlamış tərəvəz qalıqlarından
 - C. Həşəratların sekresiyasından
 - D. Yuxarıdakı bütün cavablar
 - E. Yuxarıdakı heç bir cavab
5. Havada nazik təbəqə formasında yayıldığı zaman maye haldan möhkəm, bərk və dayanıqlı təbəqəyə çevrilən yağ quruyan yağ adlanır.
 - A. Doğrudur
 - B. Yanlıştır
6. Piqmentlərin funksiyası nədən ibarətdir?
 - A. Rəng vermək.
 - B. İy vermək.
 - C. Rəng təbəqəsini gücləndirmək.
 - D. Yuxarıdakı bütün cavablar.
 - E. Yuxarıdakı heç bir cavab
7. Aşağıdakılardan hansı biri adətən boya üçün qarışıq əlavə hesab olunmur?
 - A. Dəriyə qarşı maddələr.
 - B. Funqisidlər
 - C. Plastifikator.
 - D. Yuxarıdakılardan heç biri.

8. Qəbul olunmuş inancların əksinə olaraq sinklə zəngin örtüklər və ya vasitələr polad özəyi qalvanik müdafiə ilə təmin etmir.
- A. Doğrudur
 - B. Yanlıştır
9. Toz muftası qatranı, piqmentləri və əlavələri birlikdə qızdıraraq ərinti halına gətirməklə hazırlanır. Daha sonra əmələ gələn maddə soyudulur və xırdalanaraq toz halına salınır. Bu zaman hər bir hissənin ölçüsü 200 mikrondan böyük olur.
- A. Doğrudur
 - B. Yanlıştır
10. Rəngləmə xidməti şəraitinin və ya mühitinin hansı xarakterik xüsusiyyəti örtüyün seçilməsinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir
- A. Yüksək rütubətlik.
 - B. Vaxt zonası.
 - C. Temperatur.
 - D. Yuxarıdakılardan heç biri.
 - E. '1' və '3'-cü variantlar
11. Örtük təchizatçılarına örtük barədə tövsiyələrin verilməsi vəzifəsi həvalə olunmamalıdır.
- A. Doğrudur
 - B. Yanlıştır
12. Texniki təminat proqramının lazımı şəkildə hazırlanmasının, həyata keçirilməsinin və təmin edilməsinin altı əsas səbəbi aşağıdakılardır: obyektin işlək vəziyyətdə saxlanması, korroziyaya qarşı mühafizə, estetika, xərclərə qənaət, enerji konservasiyası və təhlükəsizlik / identifikasiya.
- A. Doğrudur
 - B. Yanlıştır
13. Örtükdə qurğusunun mövcud olması yalnız daxili tətbiq üçün texniki xidmət xarakterli rəngləmə alternativlərini nəzərdən keçirməzdən əvvəl müəyyən edilməlidir.
- A. Doğrudur
 - B. Yanlıştır
14. Aşağıdakılardan hansı müdafiə xarakterli örtük sisteminin (müəyyən edilməsinin əsas amilləridir
- A. Temperatur
 - B. Günəş şüalarının düşməsi
 - C. Qalxma
 - D. Səthin hazırlanması
 - E. Yuxarıdakılardan heç biri
15. Fırçaların tətbiq edilməsini məhdudlaşdıran mümkün amillər sırasına aşağıdakılar daxildir:
- A. O, ləng hərəkət edir.
 - B. Fırçanın mümkün pis iz buraxması
 - C. Yekcins örtük qalınlığı təmin etməyə bilir
 - D. Yuxarıdakıların hər biri

E. Yuxarıdakıların heç biri

16. Vakuum sıçrantı metodunun tətbiq edilməsi örtük qatının yüksək keyfiyyətini, səthə nüfuzetməni və örtük qatının əmələgəlmə sürətini təmin edir.

- A. Doğrudur
- B. Yanlıştır

17. Səthin pis səviyyədə hazırlanması təqribən neçə faiz örtüyün vaxtından əvvəl sıradan çıxması halları ilə nəticələnir

- A. 65%
- B. 75%
- C. 85%
- D. 95%
- E. Heç biri

18. Kondensasiya temperaturu rəngləmə işlərində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Çünki, səthin üzərində olan rütubətlik kondensasiyası qumvuran avadanlıqla yenidən təmizlənmiş poladın paslanmasına və ya örtüklər arasında nazik rütubətli təbəqənin qalmasına və beləliklə də, vaxtından əvvəl problemlərin yaranmasına səbəb olacaqdır.

- A. Doğrudur
- B. Yanlıştır

19. Səthin profili effektiv şəkildə:

- A. Örtüyün əlavə edilməli olduğu səthin sahəsini artırır.
- B. Yapışmaya yardım edən mexaniki lövbər təmin edir.
- C. Yuxarıdakı bütün cavablar.
- D. Heç bir cavab.

20. Rənglənen örtüyün su ilə təmasda olmaq məqsədilə həyata keçirildiyi təqdirdə bir qayda olaraq məsaməlik testi həyata keçirilir

- A. Doğrudur
- B. Yanlıştır

21. Boya qatranı və ya qarışıqları nadir hallarda zərərli olur və dəri ilə təmas zamanı sağlamlıq üçün heç bir təhlükə yaratmır.

- A. Doğrudur
- B. Yanlıştır

22. Partlayıcı mühit tələb edən həlledicinin hava konsentrasiyası toksik atmosfer tələb edən həlledici ilə müqayisədə __ olur

- A. Daha yüksək
- B. Demək olar ki, eyni
- C. Daha aşağı
- D. Heç biri

23. İşəgötürənlərdən iş mühitinin işçilərin məqbul və ya ondan yüksək səviyyədə qurğuşun ilə təmasda olub-olmayacağını müəyyən etmək tələb olunur.

- A. Doğrudur
- B. Yanlıştır

B.4. NƏTİCƏLƏRİN QEYDƏ ALINMASI

Hər bir iştirakçı üçün fərdi hesabatlar hazırlanmalı və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, eləcə də yazılı qiymətləndirmə üzrə toplanan balların hesabatı onlara təqdim edilməlidir. Qiymətləndirmə bir nəfər üçün bir dəfədən artıq istifadə edildiyi təqdirdə hesabatda qiymətləndirmədən əvvəlki və sonrakı ballar arasındakı faiz dəyişikliyi də əks olunmalıdır.

“Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin hazırlanması prosedurları” adlı sənəddə qiymətləndirmə üzrə geniş nəzəri və praktiki məlumatlar verilmişdir.

C. MÜƏSSİSƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI

İnşaat rəngsazı

Təlim standartına dair qısa məlumat

Hazırkı təlim standartı inşaat rəngsazı peşəsi ilə məşğul olan müəssisələr, təlim mərkəzləri və institutları, təlim iştirakçıları üçün hazırlanmışdır. İşlə bağlı səriştənin nümayiş etdirilməsi üçün tələb olunan bilik və bacarıqların əldə edilməsinə xidmət edən təlim proqramları, kurikulumlar və təlim materiallarının hazırlanmasında bu standartdan təlimat kimi istifadə etmək olar. Bu standart əsasında hazırlanmış təlim inşaat rəngsazı peşəsi üzrə əsas səriştələrə malik olan, mövcud səriştələrini inkişaf etdirmək, geniş profilə malik olmaq, yaxud iş məhsuldarlığını artırmaq istəyən şəxslər üçün də uyğun ola bilər.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) (bu təlimin müvafiq olduğu) peşənin kodu:	7131 (Rəngsaz, tikinti)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
ISCO 08-də işin kodu:	7131 (Painter, construction)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	2
Milli İxtisas Çərçivəsi ilə əlaqə:
ISCED-də kodu:	52
Hazırlanma tarixi:	İyul, 2011-ci il
Təsdiq edən qurum:
Təsdiq tarixi:
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	İyul, 2016-cı il

C.1. SƏRİŞTƏLƏRİN QISA TƏSVİRİ

Bilik:	<ul style="list-style-type: none">Bütün növ əsas qoruyucu və estetik örtük növü rənglərin davamlılıq və keyfiyyət göstəricilərini müəyyən etməkBütün müvafiq əl alətləri və avadanlıqları, onların funksiyalarıTikinti ərazisində təhlükəsizlik qaydaları və normalarıZərərli boyalar və yapışqanların müəyyənləşdirilməsi və onlara qarşı təhlükəsizlik tədbirləri
Bacarıq:	<ul style="list-style-type: none">Öz işini planlaşdırmaq və təşkil etməkBütün növ səthləri rəngləmək və onlara qoruyucu örtük qatı çəkilməsi üzrə metodlardan istifadə etməkƏllə idarə olunan əsas avadanlıq və alətlərdən istifadə etməklə digər rəngləmə işlərini həyata keçirməkƏməyin mühafizəsi və yanğına qarşı mübarizə tədbirləri
Yanaşma:	<ul style="list-style-type: none">Razılaşdırılmış qaydada və yüksək səviyyədə və tələb olunan keyfiyyət normalarına əsasən intizamla və dəqiqliklə işləməkYardımcı, xidməti və rəhbərlər işçilərlə əməkdaşlıq etmək

- Materiallara qənaət etmək, iqtisadi nəticələr və ətraf mühitin mühafizəsi haqqında məlumatlı olmaq
- İşin icrasında təhlükəsizlik normalarına riayət etmək
- Səmərəliliyin artırılması məqsədi ilə yeni üsullar araşdırmaq və təklif etmək üçün yaradıcılıq qabiliyyətindən istifadə etmək

Əlavə /
ümumi
səriştələr:

- İş planlaşdırmaq və fəaliyyət barədə hesabat vermək üçün İT-dən elementar səviyyədə istifadə bacarığı
- Təlimatları Azərbaycan dilində şərh etmək
- Yeni və mürəkkəb tərkibli, eləcə də öncədən istehsal olunmuş materiallar, onların tətbiqi üsulları və keyfiyyət göstərcilərinə maraq

C.2. TƏLİM SXEMİ

Müvafiq təlim kursunu uğurla başa vuran “İnşaat rəngsazi” aşağıdakıları etməyi bacaracaqdır / biləcəkdir:

Bölmə 1: Öz işini planlaşdırmaq və təşkil etmək

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1 Çertyojlar, texniki şərtlər və ya təlimatlar əsasında, o cümlədən vaxt qrafikinə və istifadə ediləcək materiallara uyğun olaraq əmək fəaliyyətinin necə planlaşdırılmalı olduğunu təsvir etmək;
- Nəticə 2 Əmək fəaliyyətinə başlamaq üçün texniki sxemlərin (çertyojların), eləcə də nərdivanlar, taxtabəndlər kimi çıxış imkanlarının və tələb olunan materialların növləri və kəmiyyətinin necə şərh edilməli olduğunu göstərmək;
- Nəticə 3 Yüksəklikdə işləmək üçün aşağıdakıların necə quraşdırılmalı və ya təmin edilməli olduğunu nümayiş etdirmək:
- Nərdivanlar;
 - Taxtabəndlər;
 - Hidravlik lift.
- Nəticə 4 İstifadə ediləcək təhlükəsizlik və fərdi mühafizə vasitələrini sadalamaq və onların funksiyalarını təsvir etmək;
- Nəticə 5 Əmək fəaliyyətinə başlamazdan əvvəl iş yerinin təhlükəsizliyinin və mühafizəsinin necə təmin edilməli olduğunu, eləcə də baryerlərin, xəbərdaredici nişanların və s. necə qoyulmalı olduğunu göstərmək.

Bölmə 2: Düzgün örtmə metodlarından istifadə etməklə bütün növ səthləri hazırlamaq, bürümək və rəngləmək

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1 Taxta məmulatlarının və taxta lövhələrin rəngləmək üçün necə hazırlanmalı olduğunu nümayiş etdirmək, o cümlədən:
- Taxta məmulatlarının və ya taxta lövhələrin növlərini müəyyən etmək;
 - Düzgün alət və avadanlıqları seçmək;
 - Həlledicilərin silinməsi, quru pardaxlama, düyünləmə, astarlama, dayandırma və doldurma kimi metodlardan istifadə etməklə xam taxta məmulatlarını və taxta lövhələri hazırlamaq.
- Nəticə 2 Metal səthlərin rəngləmə prosesinə necə hazırlanmalı olduğunu nümayiş etdirmək, o cümlədən:

- Metalın növünün müəyyən edilməsi;
 - İynə pistoleti, iskənə, fırlanan cilalayıcı, orbital cilalayıcı, telli fırçalar, ərsin, mexaniki və elektrik yonan çəkiçlər, yağ təmizləyici maddələr, pas aparıcı maddələr, yeyici maddələr, alüminium oksid, sumbata, polad yun və astarlar (sink fosfat, tək və iki qatlı naxış astarları, su əsaslı astarlar) kimi alət və materiallar arasından düzgün seçim etmək;
 - Ərpin götürülməsi, yağın təmizlənməsi, sink-fosfat, metal, naxış astarları kimi müvafiq proseslərdən istifadə etməklə əl və mexaniki alətlər vasitəsilə əlvan və qara metalları hazırlamaq
- Nəticə 3 Malalanmış hissələrin və suvağın rəngləmək üçün necə hazırlanmalı olduğunu nümayiş etdirmək, o cümlədən:
- Aşağıdakıların arasından müvafiq alət və avadanlıqları seçmək: ərsin, doldurucu bıçaqlar, doldurucu lövhələr, qırğı və mala, suvaq ülgücləri, diyircəkli altlıqlar, təbii və sintetik fırçalar, yun parçalı rolidlər, vedrələr;
 - Aşağıdakı qüsurları aradan qaldırmaq: çatlar, qurumalar, genişlənmələr, ovulmalar, mismar başlıqları, açıq birləşmələr, yanlış işarələr, aşınma / rütubət nəticəsində bozarma, suvaqlama; lazım olduğu təqdirdə naxışların açılması, suvağın vurulması, dolama, isti doldurma, təzyiqlə doldurma, yağın təmizlənməsi;
 - Aşağıdakı səth növlərinin hazırlanması: gipsli suvaq, suvaq lövhəsi (kvadrat və kənarı çıxışlı); daş və kərpic hörgüsü.
- Nəticə 4 Səthin rəngləmək üçün hazır olması məqsədilə əvvəllər vurulmuş boya və kağızın necə götürülməli olduğunu göstərmək, o cümlədən:
- Elektrik isti-hava pistoletindən, maye qaz yandırıcı avadanlıq və buxarla işləyən təmizləyici valdan istifadə;
 - Boya və kağızı götürməzdən əvvəl iş sahəsinin mühafizəsi;
 - Soyulmuş səthlərdə rəng aparıcı mayenin, boyanın, kağızın və yapışqanın qalmamasını təmin etmək;
 - Tullantı materiallarını düzgün şəkildə atmaq.
- Nəticə 5 Aşağıdakı səth şəraitlərinin aradan qaldırılmasını təsvir etmək, o cümlədən istifadə ediləcək alət və materialları sadalamaq;
- Bozarmış;
 - Mamır və şibyə basmış;
 - Göbələk və kif basmış;
 - Çirklənmiş (palçıqlı, yağlı, silikonlu, mumlu, karbon / tüstülü).
- Nəticə 6 Rəngləmədən əvvəl səthi təmir etmək və təkmilləşdirmək məqsədilə həyata keçirilməli olan aşağıdakı prosesləri, o cümlədən istifadə ediləcək alət və metodları izah etmək:
- Açıq birləşmələr;
 - Bölgülər;
 - Boş yerlər;
 - Açıq dənəvari taxtalar;
 - Qüsurlu mastika;
 - Dəlidlər;
 - Çatlar (çökmənin daralması);
 - Qüsurlu suvaq lövhələri birləşməsi;
 - Köpmüş suvaq və örtük;
 - Boşluqlar – qüsurlu rəngləmə;

- Nəticə 7 Aşağıdakılardan istifadə etməklə iş sahəsinin necə hazırlanmalı və ətraf ərazinin necə qorunmalı olduğunu nümayiş etdirmək:
- Maskalama kağızı;
 - Maskalama qalxanı;
 - Polietilen lövhələr;
 - Toz qoruyucu lövhələr;
 - Özü-yarışan maskalama kağızı;
 - Tarpaulin.
- Nəticə 8 Yağlı və ya sulu boyaların tətbiq edilməsi üçün avadanlıq və materialların necə hazırlanmalı olduğunu nümayiş etdirmək, o cümlədən:
- Sintetik lifli qollara malik diyircəklər, yun parçalar, moxer, qoyun yunu, qısa, orta, uzun dirəklər, təbii və sintetik tükə malik fırçalar, diyircək qəfəsi, boya qarışdırıcı, boya küpələri, uzadıcı çubuqlar, vedrələr və altlıqlar arasında müvafiq alət və avadanlıqları seçmək.
 - Yağlı və sulu boyaları daxili, xarici, piqmentli, qeyri-piqmentli və tutqun, orta parıltılı, ipək, yumurta qabıqlı və pardaxlı səthlər üçün hazırlamaq.
- Nəticə 9 Maneəli yerlərdə və bucaqlarda əl fırçasından istifadə edərək hazır səthlərin aşağıdakı qüsurlardan azad olmasını təmin etməklə boyanın effektiv və səmərəli şəkildə necə çəkilməli olduğunu nümayiş etdirmək:
- Boşluqlar;
 - Ağartılar;
 - Axıntı və dalğalar;
 - Fırçanın izləri;
 - Yağlı və nəm haşiyələr;
 - Qonşu səthlərin rənglənməsi;
 - Diyircəyin kənarının və dayanma izləri;
 - Qüsurlu kəsmələr;
 - Portağal qarığı;
 - Həddindən artıq çox hissə və uclar.
- Nəticə 10 İş prosesindən sonra avadanlıq və materialların necə təmizlənməli, saxlanılmalı olduğunu və onlara necə texniki xidmət göstərilməsinin nümayiş etdirmək, o cümlədən:
- Sintetik və təbii tüklü fırçalardan və aşağıdakı qollara malik diyircəklərdən yağlı və sulu boya qalaqlarının təmizlənməsi: qoyun dərili / qoyun yunlu, yun parçalı, moxerli, qısa/orta/uzun çubuq köpüklü;
 - Avadanlıq və materialların düzgün şəkildə saxlanması;
 - Çirkli həlledici və əsgilərin düzgün şəkildə atılması.
- Nəticə 11 Müvafiq proseslər və alətlərdən istifadə etməklə aşağıdakı bəzək elementlərinin necə hazırlanmalı olduğunu göstərmək:
- Sınımış rəng effekti;
 - Naxış;
 - Ağac və mərmər effekti.
- Nəticə 12 İş prosesindən sonra ərazinin necə bərpa edilməli olduğunu, o cümlədən qoruyucu örtüklərin, baryerlərin, işarələrin götürülməsini və çıxış avadanlıqlarının sökülməsini nümayiş etdirmək.

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1 Həmkarlarla paylaşılmalı və aidiyyəti şəxslərə çatdırılmalı olan sağlamlıq və təhlükəsizlik məsələlərinin növlərini sadalamaq və bunun vaxtında edilməsinin əhəmiyyətini izah etmək;
- Nəticə 2 Qəza, fəvqəladə hallar və hesabatlıq prosedurlarını təsvir etmək, qəza və fəvqəladə hallara dair qeydlərin lazımi şəkildə aparılmasının əhəmiyyətini izah etmək;
- Nəticə 3 Müvafiq fərdi mühafizə vasitələrindən düzgün istifadə qaydalarını göstərmək;
- Nəticə 4 Qəza evakuasiya prosesinin necə həyata keçirilməli olduğunu və baza yanğın söndürmə bacarığını nümayiş etdirmək.

Yuxarıdakı sahələr üzrə təlim keçmiş şəxs aşağıdakı vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirə bilər:

Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı ¹

V.1. Hazırlıq işləri:

- F.1.1. Sxem və texniki tələblərə əsasən məkana baxış keçirmək;
- F.1.2. Ümumi davamlılıq təmin etmək, axmanın qarşısını almaq məqsədilə səthin altını yoxlamaq və hazırlamaq;
- F.1.3. Yüksəklikdə aparılan işlər üçün ayaqaltı, nərdivan və hidravlik qaldırıcılar qurmaq və bərkitmək;
- F.1.4. Gips, kərpic, beton və taxtaların üz hissələrini təmizləyici kimyəvi maddələrlə hazır vəziyyətə gətirmək;
- F.1.5. Gips, suvaq, yapışqan və qarışıq rəngləri hazır etmək;
- F.1.6. Rənglənəcək sahələri təmizləmək, laklamaq, püskürmə və ya mismarlamaq məqsədilə istifadə edilən əl alətləri və maşınları hazır vəziyyətə gətirmək;
- F.1.7. Rənglənməsi nəzərdə tutulmayan obyektlərin mühafizəsini təşkil etmək.

V.2. Rəngləmək:

- F.2.1. Əsas səthi yoxlamaq, ölçmək və işarələmək, rəng və örtük işləri üçün hazırlıq prosesini tamamlamaq;
- F.2.2. Kiçik həcmli suvaq, izolyasiya və quru divar işlərini həyata keçirmək;
- F.2.3. Tələblərə əsasən səthi işləmək, örtük çəkmək, cilalamaq və naxış vurmaq;
- F.2.4. Əl alətləri və maşınlardan digər materialları hazırlamaq üçün xüsusi dekorativ üsullar tətbiq etməklə səthi rəngləmək;
- F.2.5. Lak kimi xüsusi qoruyucu materiallardan istifadə etməklə səthi işləmək;
- F.2.6. Göstərişləri və iş məkanını dəyərləndirmək;
- F.2.7. Ehtiyac olduğu təqdirdə səthlərə quru suvaq örtüyü çəkmək və naqillərin üzərini bağlamaq;
- F.2.8. Yapma naxış qəliblərini hazırlamaq və müxtəlif parıltılı yapma naxış üsullarını tətbiq etmək;
- F.2.9. Zərər dəymiş yerləri təmir etmək.

V.3. Digər tamamlama işləri:

¹ Müvafiq sahə üçün olan peşə standartındakı ilə eynidir.

- F.3.1. Xətkeş, əl alətləri, dəzgah və ya nasos və tapançadan istifadə etməklə divar, döşəmə və tavanlarda rəngsazlıq işlərini həyata keçirmək;
 - F.3.2. İstilik və rütubətə qarşı, eləcə də səs-küyün izolyasiyası üçün müvafiq materialların köməyi ilə izolyasiya işlərini həyata keçirmək;
 - F.3.3. Gips piltələri və mürəkkəb elementləri hazırlamaq və quraşdırmaq. Əvvəlcədən hazırlanmış konstruksiya elementlərini quraşdırmaq.
- V.4. Texniki xidmət və təmir:
- F.4.1. Quraşdırılmış, rənglənmiş və suvanmış səthlərdə zədələrin mövcudluğunu yoxlamaq və müxtəlif təmir üsulları təklif etmək;
 - F.4.2. Göstərişlərə əsasən səthləri dəyişmək və ya təmir etmək, bərkitmə və tamamlama işlərini həyata keçirmək.
- V.5. Sağlamlıq və təhlükəsizlik tədbirləri:
- F.5.1. İşçi heyəti, əmlak və ətraf mühitə hər hansı bir ziyanın qarşısını almaq üçün təlimatlara və fərdi təşəbbüsə əsaslanaraq əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası ilə bağlı müvafiq tədbirlər görmək;
 - F.5.2. Təhlükəsizlik kəmərləri, maskalar və dəbilqələr kimi vasitələrdən istifadə etmək;
 - F.5.3. Tikinti sahəsində qayda-qanuna riayət olunması və təhlükəli materialların təhlükəsiz yerdə saxlanmasına nəzarət etmək.
- V.6. Gündəlik fəaliyyət və işin gedişi barədə məlumat vermək:
- F.6.1. Gündəlik iş prosesində daimi keyfiyyət göstəricilərinə dair məlumatı olmaq;
 - F.6.2. Keyfiyyətə təminat təlimatlarına əməl etmək;
 - F.6.3. İstehsal nəticələrinin tələb və təlimatlara cavab verməsinə əməl etmək;
 - F.6.4. Yazılı və ya şifahi şəkildə gündəlik fəaliyyət barədə hesabat vermək, bağlı obyektlərin, zərərli elementlərin və naqillərin yeri barədə məlumat vermək, enerji və materialların istifadəsini minimuma endirmək və genişlənmə imkanlarını təklif etmək.

C.3. TƏLİM İLƏ BAĞLI XÜSUSİ MƏLUMAT

C.3.1. TƏLİMİN NÖVLƏRİ

Bu peşə üçün zəruri səriştlər aşağıda göstərilən təlim metodları vasitəsilə əldə edilə bilər:

Formal təlim

Tövsiyə olunan formal təlim	Uyğun gələn təlim növü	Qeydlər
Tam orta təhsil ²		
Texniki peşə təhsili və ya akkreditasiyadan keçmiş təlim müəssisəsində təlim	☒	İlkin təlim akkreditasiyadan keçmiş peşə məktəbləri və sertifikatlaşdırılmış müəssisələr tərəfindən təşkil olunur. Bu təlim praktikadan qazınan geniş təcrübə ilə əlaqələndirilməlidir. Yalnız praktiki təlim keçirildiyi hallarda səriştlərin tanınması haqqında sənəd əldə etmək üçün işçinin əlavə nəzəri təlim keçməsi və qiymətləndirilməsinə ehtiyac var ³ .
Orta ixtisas təhsili		
Ali təhsil		
Digər:		

Qeyri-formal və (və ya) informal təlim tələb olunan bilik, bacarıq və yanaşmanın genişləndirilməsinə şərait yarada bilər. Bəzən inşaat rəngsazlarının zəruri səriştlərə yalnız qeyri-formal və (və ya) informal təlim vasitəsi ilə sahib olmaları mümkündür.

Qeyri-formal təlim

Qeyri-formal təlimin ən yaxşı yolu iş yerində usta yanında öyrənməkdir. İş yerində, təlim mərkəzində və ya bilavasitə ixtisaslaşmış təlimatçı və ya usta tərəfindən keçirilən təlimdir.

İnformal təlim

İnformal təlim, ənənəvi olaraq, ailə sexlərində yer alır, tələb olunan nəzəri və təcrübi bilikləri verir, yalnız formal olaraq qəbul olunan təhsil haqqında sənədi təmin etmir.

² Ümumi orta təhsil ölkə vətəndaşları üçün icbari xarakter daşdığından cədvəldə əks olunmayıb.

³ Azərbaycanda səriştlərin tanınması üçün qiymətləndirmə sistemi hazırda mövcud deyildir.

C.3.2. TƏLİMİN İSTİQAMƏTİ

Normal ilkin təlim istiqaməti orta təhsil məktəbini bitirdikdən sonra peşə məktəblərində təhsili almaq və razılıq əsasında inşaat şirkətlərində təcrübə keçməkdir. Buna baxmayaraq, inşaat rəngsazlarının təlim istiqamətləri yuxarıda göstəriləyi kimi qeyri-formal və ya informal təlimdən də ibarət ola bilər.

C.3.3. ƏVVƏLKİ TƏLİMİN TANINMASI

Gələcəkdə tikinti sahəsində ən azı iki il intensiv iş təcrübəsi olanlar yalnız ümumi bacarıqlarını yoxlamaq üçün imtahandan keçdikdən sonra onlara formal ixtisas verilə bilər.

Peşəkar istiqamətlərini dəyişmək istəyən namizədlər təhsildə uyğunluqların qəbul edildiyi halda praktiki bacarıqların keçidinə nail ola bilər. Ümumi təhsil və ya alternativ peşə təhsilindən əldə edilən ümumi səriştələr yeni peşələrdə qəbul edilə və optimal halda ümumi təhsili tamamilə əvəz edə bilər.